

HAJÓSKAPITÁNY

	Kiegészítő tájékoztatás
1	<p>A hajóskapitányi munkakör betöltéséhez szükséges speciális ismereteket tartalmazó jogszabályok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2000. évi XLII. törvény a víziközlekedésről - 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet a víziközlekedés rendjéről - 17/1993. (VII. 1.) KHVM rendelet az egyes veszélyes tevékenységek biztonsági követelményeiről szóló szabályzatok kiadásáról, ennek 4. számú melléklete a Hajózási Munkák Biztonsági Szabályzata - 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet a hajózási képesítésekről - 21/2002. (XI. 8.) GKM-ESzCsM együttes rendelet a hajózási egészségi alkalmasság feltételeiről és vizsgálati rendjéről
2	<p>Az úszólétesítmény vezetője az üzemben tartó által írásban megbízott, jogszabályban előírt képesítéssel rendelkező személy lehet. Az „A” kategóriájú hajóvezetői képesítés belvízen és annak tengeri szakaszán hajóparancsnoki szolgálat ellátására jogosít. Az „A” kategóriájú hajóvezetői képesítés 15 évig érvényes, az érvényességi idő lejártával – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hajózási hatóság a lejárt képesítő okmány helyett, külön vizsga nélkül, újat állít ki. Az új képesítő okmány kiállítását az érvényességi idő lejárta előtt legalább három hónappal kell igényelni.</p>
3	<p>A hajó vezetőjének a hajózás ideje alatt a hajón, továbbá az úszómunkagép vezetőjének a munkavégzés ideje alatt állandóan az úszómunkagépen kell tartózkodnia. A hajó vezetése közben a vezető kimerült vagy bódult állapotban nem lehet. A személyzet tagjai kötelesek végrehajtani a hajó vezetőjének utasításait, elő kell segíteniük a Szabályzat és más vonatkozó rendelkezések megtartását. A hajón tartózkodó minden más személy köteles végrehajtani a hajó vezetőjének a hajózás biztonsága vagy a hajó rendjének fenntartása érdekében adott utasításait. A személyzet szolgálatban lévő tagjai, továbbá a fedélzeten tartózkodó más, a hajó vezetésében ideiglenesen részt vevő személyek, kimerült vagy bódult állapotban nem lehetnek. Az úszólétesítmények vezetésére való alkalmasság értelmében úszólétesítményt – olyan személy vezethet és a vezetés olyan személynek engedhető át, aki nem áll a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt, szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol vagy más hasonlóan ható szer (például kábítószer, gyógyszer, ezek kombinációja). A hajózási hatóság, a hajózási szolgálatot teljesítő személyt a hajózás biztonságát veszélyeztető egészségi állapot észlelésének esetében határidő tűzésével soron kívüli vizsgálatra hívhatja fel, és az alkalmasság újbóli megállapításáig a hajózási szolgálat ellátásától a szolgálati könyvbe való bejegyzéssel ideiglenesen eltilthatja. Belvízi úszólétesítményen fedélzeti, gépüzemi vagy segédszolgálatot teljesítő személynél az egészségi alkalmasság vizsgálatát a hajózási szolgálati könyv kiállítása és szolgálati áthelyezés (beosztás) előtt, illetve időszakosan kell elvégezni. Az 50. életév betöltése után három évenként, 65. életév betöltésekor, majd azt követően évente szükséges elvégezni.</p>
4	Vonalvizsga: a víziút vonalvizsga bizonyítványban megjelölt szakaszának ismeretéből tett, a 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet 2.

	<p>számú mellékletében előírt szintű vizsga.</p> <p>„A” kategóriájú hajóvezetői vizsga esetében III. szintű vonalvizsga-bizonyítvány. A vonalvizsga a hajóvezetői vizsga részeként is letehető, de annak eredményes befejezése feltétele a hajóvezetői vizsga egyes tárgyaiból teendő vizsgák megkezdésének.</p>
5	<p>A magyar lobogó alatt közlekedő úszólétesítményen szolgálat csak szolgálati könyv birtokában látható el.</p> <p>A kiadott szolgálati könyvekről a kiadó hajózási hatóság nyilvántartást vezet, amely nyilvántartás a hajón töltött szolgálati időre, a beosztásra és az egészségügyi alkalmasságra vonatkozó adatok tekintetében közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.</p>
6	<p>A bizonyítványok – az ideiglenes bizonyítványok kivételével – az előírt soron következő üzemképességi szemle időpontjáig hatályosak, és azok az üzemképességi szemle eredményétől függően a legközelebbi üzemképességi szemle időpontjáig meghosszabbíthatók.</p>
8	<p>A hajókon legalább három, az MSZ EN 14144:2003 Mentőövek. Követelmények, vizsgálatok (angol nyelvű) szabvány szerinti mentőgyűrűnek kell lenni. Ezeket a fedélzeten megfelelő helyen, alkalmazásra készen kell elhelyezni, és nem szabad tartóikban rögzíteni. Legalább egy mentőgyűrű a kormányállás közvetlen közelében legyen, és azt fel kell szerelni olyan elemmel működő öngyulladás fényvel, amelyet a víz nem olt el.</p> <p>Minden, a vízi jármű fedélzetén szokásosan tartózkodó személy számára legyen hozzáférhető személyhez igazított, önműködően felfújódó, MSZ EN ISO 12402 Egyéni lebegtető eszközök szabványsorozatnak megfelelő mentőmellény vagy egyéb eszköz.</p>
9	<p>A hajókra vonatkozó biztonsági és egészségi szabályok a hajók engedélyeivel, a személyzet képzettségével, létszámával és összetételével, a szakszolgálati engedélyekkel, a szállítási menetidővel és a munkaidő – pihenőidő rendjével kapcsolatosak.</p> <p>A munkahelyi biztonságra kihat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a nem megfelelő képzettség és képesítés; - a kellő gyakorlat és az egészségi alkalmasság (jó fizikális és mentális adottság megléte) hiánya; - a sorsszerűen kialakuló megbetegedések és egyéni érzékenység; - az idősődéssel együtt járó munkakapacitás csökkenés; - a munkahelyi egészségvédelemmel kapcsolatos mulasztások, az egészségfejlesztési programok mellőzése. <p>Helytelen életmód (főként abúzusok) esetén gyakoribb a mozgásszervi betegségek, a légúti panaszok, allergiák, a halláskárosodás, a vibrációs ártalom, a bőrbetegségek, a rosszindulatú daganatok (gyomor-bél, májcirrózis) a fertőző megbetegedések, a munkahelyi stressz, a depresszió, a kiégés-tünetegyüttes stb. kialakulása.</p>
10	<p>A víziközlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény 21. §-a és 44/G.§-a értelmében minden utazó munkavállaló a 2040 hajózással töltött órát követően ingyenes egészségügyi szűrő-vizsgálatra jogosult a nemzeti egészségügyi rendszer keretében, kiemelt figyelemmel a fedélzeti munkák során biztosított minimális pihenőidőkkel összefüggő tünetekre és állapotokra.</p>
12	<p>A Legionella a zárt és zsúfolt belvízi hajók fedélzetén is elszaporodhat, ha a vízrendszerek, a víztartályok és a légkondicionálók karbantartására, tisztítására és fertőtlenítésére nem fordítanak kellő figyelmet. A hajókon a hideg - meleg vízrendszerek közvetlen</p>

	<p>közelében hosszabb ideig expozíciónak kitett dolgozók a veszélyeztetettek, de a közegészségügyi szabályozás, ellenőrzés és intézkedések (a vízhőmérséklet emelése, csíraölők alkalmazása, biofilm képződés megakadályozása) révén minimálisra csökkenthető a fertőzések kialakulásának a kockázata.</p> <p>Az utazással összefüggésbe hozható, a légkondicionálókból vagy kórokozóval szennyezett vízrendszerekből származó legionárius betegségnél a kisebb ellenálló képességgel bíró idősebbek, krónikus betegek vannak kitéve fokozott kockázatnak.</p> <p>A kockázatbecslés és kockázatkezelés elvégzése a 61/1999. (XII.1) EüM rendelet és a 49/2015. (XI. 6.) EMMI rendelet előírásai alapján.</p>
13	<p>A munkavállalókat érő különböző hatások és a pszichoszociális társas kapcsolatok befolyásolják testi és lelki egészségüket és munkahelyi jól-létüket, amelyek kihatnak a munkavégző képesség és az életminőség alakulására is.</p> <p>Az EU Szociális Partnerei „A munkával összefüggő stresszről” 2004-ben, a „Munkahelyi zaklatásról és erőszakról” 2007-ben kötöttek keret-megállapodást és meghatározták a tagállamok feladatait is. A Mvt. 87. § 1/H. határozza meg a pszichoszociális kockázat fogalmát határozza meg, a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 1.§ h) a pszichoszociális tényezőket definiálja. A R. 4., 5., 6. melléklete szerinti fokozottan balesetveszéllyel járó munkakörök, tevékenységek; a fokozott pszichés terheléssel járó munkavégzés és a pszichoszociális tényezők hatásai jelentik a munkahelyi pszichoszociális kockázatok forrásait.</p> <p>A munkavállalók hosszú ideig képesek a munkavégzés terhelő hatásait kompenzálni a környezethez való állandó alkalmazkodás révén. A túlzott és hosszú ideig fennálló stressz állapot azonban alvászavarral jár, kimerüléshez vezethet. emiatt romlik a munkateljesítmény, megnő a hibázások száma, többszörös lesz a munkabalesetek és az egészségkárosodások kialakulásának a kockázata is. Munkahelyi stressz akkor alakul ki, ha a követelmények meghaladják a dolgozók képességeit vagy a teljesítéséhez nem állnak rendelkezésre az eszközök, ezért a munkavégzés követelményeivel nem tudnak megbirkózni, megküzdeni. Munkahelyi distressz (betegség) krónikus stressz esetén azoknál a munkavállalóknál jön létre, akiknél a személyiségükben rejlő hajlamosító tényezők is (rizikódiszpozíció, eleve meglévő mentális és pszichés problémák) is hozzájárulnak a különféle megbetegedésekhez.</p> <p>Az egyéni következmények viselkedési zavarok, lelki és testi panaszok lehetnek. A szervezetre nézve is hátrányos lehet a feszültség, a konfliktusok, az elégedetlenség, az agresszió miatt.</p> <p>A munkáltató kockázatértékelése tartalmazza a pszichoszociális kockázatokat is, stressz kezelő programokat vezettek be.</p> <p>A vízi szállítás egészségi veszélyei a hajók különböző munkaterai – motorház/gépház, fedélzet/hajóhíd/raktér, hajókonyha, pihenő és alvóhelyek, hajóirodák – szerint eltérőek lehetnek. A hajó szűk mozgásteret biztosít, minden egy helyen történik, a munka és a pihenés (szabadidő és alvás) nem válik el élesen. Ezért minden egyes munkahelyi egészségi veszély jelentősebb lehet, mint a szárazföldön, hiszen akár 24 órában is érheti a munkavállalót kisebb – nagyobb mértékben. A hajó mozgásával, üzemelésével összefüggő zaj- és rezgésterhelés csökkenthető, de nem szüntethető meg. A baleseti veszély állandó, az időjárási hatások sem védhetők ki teljes körűen, az ergonómiai tényezők (monotónia, képernyő előtti ülő munka) is jelen vannak. A hajózási tevékenység szigorú biztonsági előírásokat, a vezetés és irányítás hierarchiáját, utasításos rendszerét és hatékony együttműködést igényel. Az eltérő munkarend, a munkaidő – pihenőidő váltakozása, a műszakos munka, a hosszú munkaidő, az éjszakai munka (és őrszolgálat),</p>

	<p>az állandó készenlét fokozott pszichés és idegi terhelést jelent. A fizikai/élettani megterhelés is jelentős lehet a hajó manőverezése, a kézi tehermozgatás, a rakomány kezelése miatt. Kémiai kóroki tényezők hatásával (dízel kipufogó gázok, gőzök, porok, a karbantartás/javítás során használt/keletkezett veszélyes vegyi anyagok, a veszélyes rakomány stb.) és fertőzés lehetősége (légúti, víz és étel által terjesztett kórképek stb.) is fennáll.</p> <p>A legnagyobb problémát a pszichoszociális kockázatok forrásainak, pl. a munkahelyi stressznek a kezelése jelenti.</p>
14	<p>Az elsősegélynyújtó képesítés megszerzésének feltételei a 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet 2. melléklet III. fejezet 18. pontja szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - betöltött 17. életév, - igazolt részvétel jóváhagyott képző szerv elsősegélynyújtó képzésén, - a jóváhagyott képző szervnél tett eredményes vizsgáról szóló igazolás, és - három évenként ismeretfelújító képzésben történő részvétel és eredményes vizsgáról szóló igazolás.
15	<p>Az úszólétesítmények gyógyszereszekrényvel való felszereléséről az egyes úszólétesítményeken az orvosi szolgálat rendszeresítéséről a 6/2000. (III. 17.) KHVM rendelet intézkedik. A rendelet szerint az úszólétesítmény vezetője vagy az egészségügyi ellátással megbízott személyzet tagja A-B-C kategóriák szerint köteles gondoskodni a gyógyszer, az orvosi felszerelés, a veszélyes árut szállító hajók kiegészítő felszerelése biztosításáról és a sérült vagy beteg személyzet/utas ellátásáról. Szükség esetén rádión vagy műholdon elérhető egészségügyi, illetve mentési központtal köteles konzultálni és biztosítani a parti egészségügyi központ felkeresését.</p> <p>A hajó-orvosi munkahigiénés feladatok között szerepel a hajós bejárások során a mentőfelszerelések ellenőrzése mellett a gyógyszerkészlet és az egészségügyi felszerelés ellenőrzése is (elhelyezés, őrzés, tárolás, selejtezés, pótlás, nyilvántartás). (Lsd. dr. Melles Imre: Hajó-orvosi ismeretek foglalkozás-egészségügyi szakorvosoknak, 2016. Budapest, Távoktatási jegyzet)</p>
18	<p>Hajózási tevékenység hajózási engedély birtokában végezhető. A hajózási engedély öt évig érvényes.</p> <p>Amennyiben az engedélyköteles tevékenységet végző úszólétesítmény a tevékenység végzésére jogosító engedéllyel nem rendelkezik, a rendőrség vízi rendészeti szerve haladéktalanul értesíti a hajózási hatóságot.</p>
19	<p>Az időszakos vizsgálatot az úszólétesítmény vízből kiemelt, vagy partra húzott állapotában tízévenként kell elvégezni. A kiemelésről, valamint a partra húzásról az úszólétesítmény üzemben tartója köteles gondoskodni.</p>
20	<p>Az Mvt. 9. § (2) bek. alapján a hatókörben tartózkodók védelme érdekében a munkáltatónak gondoskodni kell a jelzésekről, a be- és a leesés, a leeső tárgyak, a zajhatások, a rezgések, a vegyi anyagok, a porok, a sugárzások stb. elleni védelemről, a megfelelő tájékoztatásról, a menekülés és mentés biztosításáról.</p> <p>Ezek elmulasztása esetén intézkedéseket kell hozni. A meneküléshez és a mentéshez szükséges védőeszközöknek rendelkezésre kell állni, amelyeket a munkavégzés során nem szabad használni.</p> <p>57/2011. (XI. 22. NFM rendelet 1. melléklet 1.16 cikk szerint előírt a mentés és segítségnyújtás biztosítása.</p> <p>1. A hajón tartózkodó személyek biztonságát fenyegető balesetnél a hajó vezetőjének minden rendelkezésére álló eszközt fel kell</p>

	<p>használnia e személyek mentése érdekében.</p> <p>2. Az emberéletet veszélyeztető vagy a hajóút elzárásának veszélyével fenyegető balesetet szenvedett hajó vagy úszó testek köteléke közelében tartózkodó minden hajó vezetője köteles a saját hajójának biztonságával összeegyeztethető mértékben haladéktalanul segítséget nyújtani.</p>
21	<p>Az EMMA (European Multiservice Meteorological Awareness System) elnevezésű, jelenleg folyamatban lévő európai projekt az időjárással kapcsolatos figyelmeztetések szabványosításával foglalkozik. Amennyiben azt tapasztalja, hogy az időjárással kapcsolatos figyelmeztetések, szél, hőmérséklet, hó, eső, látótávolság ködben régiós adatai nem minden esetben pontosak, jelezze ezt az EMMA részére.</p>
22	<p>Fartéri válaszfal ajtók csak abban az esetben engedélyezhetők, ha a kormányállásban távellenőrzéssel megállapítható, hogy ezek zárt vagy nyitott állapotban vannak, és ha mindkét oldalukon a következő feliratot festették fel jól olvashatóan: „Az ajtót minden nyitás után azonnal zárni kell!”</p>
23	<p>A 13/2001. (IV. 10.) KöViM rendelet 2. melléklet II. rész 3. fejezet 3.04 cikk 6. pontja szerint a gép- és kazántereket két kijáratral kell kialakítani, amelyek közül az egyik vészkijáratként szolgál. A második kijárat elhagyható, ha</p> <p>(a) a gép- vagy kazántér alapterülete (átlagos hossz x átlagos szélesség a padlószinten) összesen nem több 35 m²-nél,</p> <p>(b) a menekülési út bármely tartózkodási helytől – ahol kezelési műveleteket vagy karbantartási munkákat kell végezni – a kijáratig vagy a szabadba vezető lépcső talppontjáig nem több 5 m-nél.</p>
24	<p>A 13/2001. (IV. 10.) KöViM rendelet szerinti zaj- és rezgésvédelem (2. melléklet I. rész 1. Fejezet 11.09 cikk):</p> <p>1. A munkahelyek elhelyezésénél, kialakításánál és felszerelésénél figyelembe kell venni, hogy az ott dolgozók ne legyenek kitéve a rezgések okozta veszélynek.</p> <p>2. Az állandó jelleggel használt és a huzamosabb tartózkodást igénylő munkaterületeket ezen túlmenően úgy kell megépíteni és hangszigeteléssel ellátni, hogy a zaj ne veszélyeztesse az ott dolgozók biztonságát és egészségét.</p> <p>3. Egyéni hallásvédő eszközöket kell biztosítani az olyan dolgozók részére, akik előreláthatóan 85 dB(A) nagyságú napi zajnak vannak kitéve. Azokon a munkahelyeken, ahol ez az érték meghaladja a 91 dB(A)-t, legalább 10 cm átmérőjű tábla elhelyezésével fel kell hívni a figyelmet a hallásvédő eszközök használatára vonatkozó kötelezettségre.</p>
25	<p>A géptérben megengedett maximális hangnyomásszint 110 dB (A). A mérőhelyeket a berendezések üzeme közben szükséges karbantartási munkák figyelembevételével kell megválasztani.</p> <p>Ha a mért zajszint 110 dB, 26 dB SNR értékű zajvédő eszközt kell használni, ami a zajszintet a biztonságos 84 dB-re csökkenti.</p>
26	<p>A gépi hajtású kormányberendezéseket úgy kell kialakítani, hogy a kormány akaratlan elállítódása kizárt legyen.</p>
27	<p>Az úszólétesítményt a legnagyobb bemerülés síkját jól látható és kitörölhetetlen, külön jogszabályban [39/2003. (VI. 13.) GKM rendelet] megállapított merülési jelekkel kell megjelölni.</p>

28	Nem feltétlenül szükséges hitelesített mérőszközzel szakértő vagy akkreditált szervezet által végzett zajmérés, ha a tájékoztató mérés szerint a kormányállásban, fejmagasságban a hangnyomásszint 70 dB (A) értéket nem éri el.
29	A kormányállásból minden irányban kellő szabad kilátást kell biztosítani. Az üres, fél készlettel, de ballaszt nélkül haladó hajó előtt a kormányos részére a holtér a vízfelszínhez viszonyítva nem lehet nagyobb a hajóhossz kétszeresénél, illetve 250 m-nél.
30	A mellső ablakokon keresztül a szabad kilátást egy megfelelő felszereléssel minden időjárásnál biztosítani kell. A kormányállásokban alkalmazott ablaktáblák biztonsági üvegből készüljenek és legalább 75%-os fénytárcsátási tényezővel rendelkezzenek. A visszatükröződés elkerülése végett a parancsnoki híd mellső ablakai tükrözésmentesek legyenek, vagy oly módon kell felszerelni, hogy hatásosan zárják ki a visszatükrözést. Ez a követelmény akkor tekinthető teljesítettnek, ha az ablakok a függőleges síkhoz képest kifelé megdöntöttek, felül legalább 10°, de legfeljebb 25° szögben.
32	Gépterekben a kipufogó vezetékek kellően szigeteltek vagy hűtöttek legyenek. Géptereken kívül az érintés elleni védelem is elegendő
33	A raktérfedelek gépi mozgatásánál a működtető kapcsoló elengedésekor az energiaellátás automatikusan szakadjon meg.
34	A 13/2001. (IV. 10.) KöViM rendelet 2. melléklet II. rész 10. fejezet 10.03 cikk 1. pontja szerint a következő helyeken legalább egy, az MSZ EN 3-7:2004-A1:2008 Hordozható tűzoltó készülékek. 7. rész: Jellemzők, teljesítménykövetelmények és vizsgálati módszerek és az MSZ EN 3-8:2007 Hordozható tűzoltó készülékek. 8. rész: Kiegészítő követelmények az EN 3-7-hez a legfeljebb 30 bar megengedhető nyomású oltókészülékek kialakítására, nyomásállóságára és mechanikai vizsgálatára szabványoknak megfelelő hordozható tűzoltó készüléknek kell lennie: <ul style="list-style-type: none"> - a kormányállásban; - a fedélzetről a lakótérbe vezető mindegyik bejárat közelében; - a lakótérből el nem érhető üzemi helyiségek bejáratainak közelében, amelyekben szilárd vagy folyékony tüzelőanyaggal, cseppfolyós gázzal üzemelő fűtő-, főző- vagy hűtőberendezések vannak; - minden gép- és kazántér bejáratánál; - a gép- és a kazántérben a fedélzet alatti megfelelő pontokon úgy, hogy két tűzoltó készülék között ne legyen 10 méternél nagyobb távolság.